



ХҮҮХЭД ХАМГААЛЛЫН ТАЛААР ТӨРӨӨС
БАРИМТАЛЖ БУЙ БОДЛОГО,
ТҮҮНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

2024.11.05



Хүүхэд хамгааллын талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт, үр дүн

АУДИТ ХИЙСЭН ҮНДЭСЛЭЛ:

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 6.3.3, 7 дугаар зүйлийн 7.1.2, 7.2 дахь хэсэг, Улсын Их Хурлын Төсвийн Байнгын хорооны 2023 оны “Аудитын сэдэв батлах тухай” 08 дугаар тогтоол, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын “Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай” 2023 оны А/162 дугаар тушаал

АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТ:

Хүүхэд хамгааллын талаар төрөөс баримталж буй бодлого, түүний хэрэгжилт болон бий болсон үр дүнд гүйцэтгэлийн аудит хийж, дүгнэлт зөвлөмж боловсруулан ҮАГ, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд танилцуулахад аудитын зорилго чиглэгдсэн.

Аудитын зорилгыг хангахын тулд дараах дэд зорилтын хүрээнд хийж гүйцэтгэлээ. Үүнд:

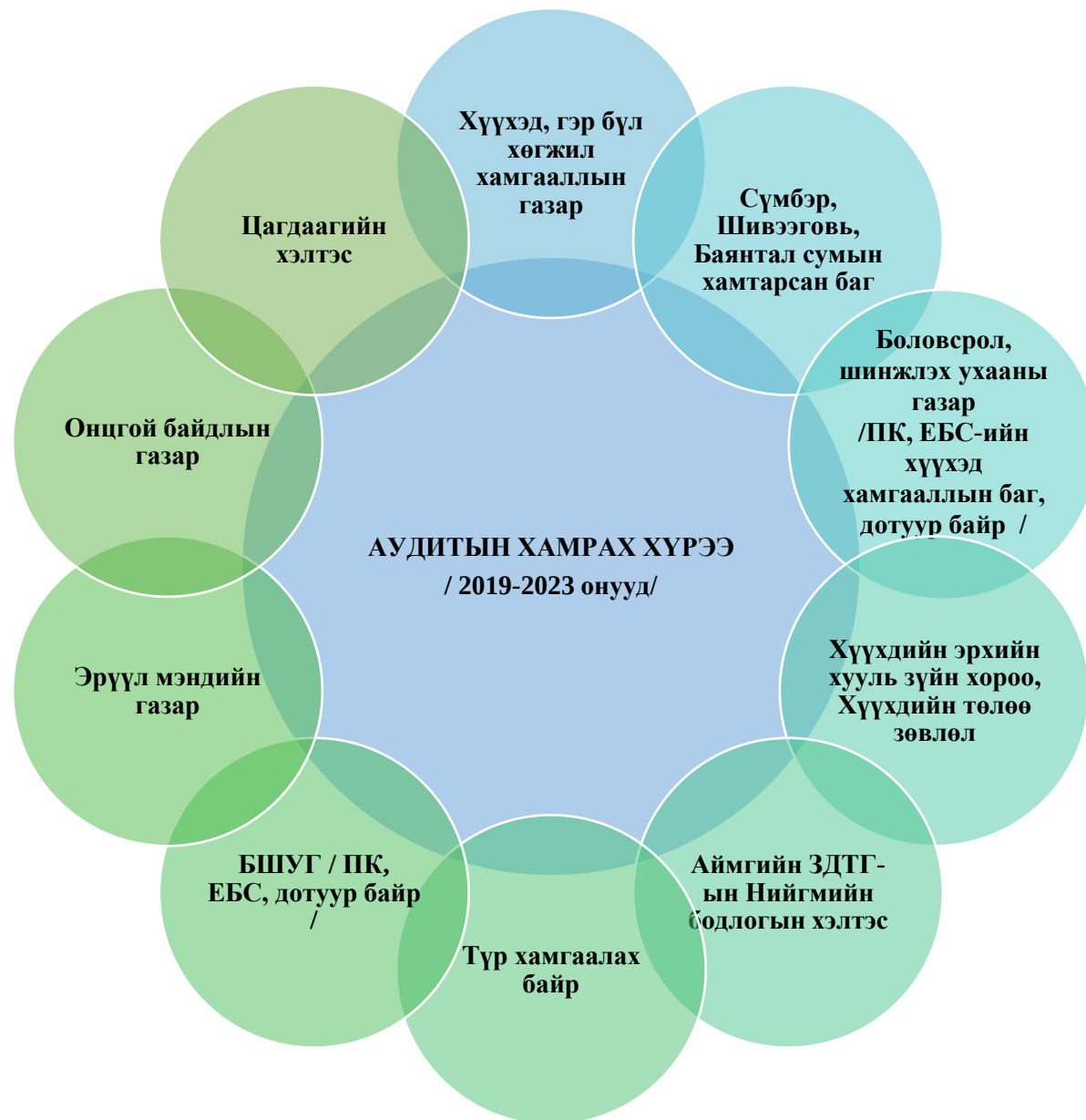
Хүүхэд хамгааллын талаар хэрэгжүүлэх арга хэмжээг аймгийн болон богино хугацааны бодлогын баримт бичигт тусгасан боловч нийгмийн бүх талыг хамраагүй, хүртээмжгүй байна.

Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний төсөв хүртээмжтэй боловч оновчтой төлөвлөж хуваарилаагүйгээс байгууллагын урсгал зардлыг нөхөх зорилгоор зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

Хүүхэд хамгааллын талаар хэрэгжүүлж буй бодлогын хэрэгжилтийг үнэлэх аргачлал байхгүй, үр дүн, үр нөлөөг дүгнээгүй байна.



АУДИТАД ХАМРАГДСАН БАЙГУУЛЛАГА, ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА



МОНГОЛЫН АУДИТ



1.1 Аймгийн хэмжээнд хүүхэд хамгааллын талаар хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ нийгмийн бүх талыг хамарсан, хүртээмжтэй байдлыг хангаж чадахгүй байна.

Бодлогын баримт бичгийн нэр	Хүүхэд хамгаалалтай холбоотой			
	Дэвшүүлсэн зорилт	Арга хэмжээ	Санхүүжилтийн эх үүсвэр	Мөнгөн дүн /сая төгрөг /
Говьсүмбэр аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл	1	3	УТ, ОНТ, ОУБ	82.5
Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр	2	6	УТ, ОНТ	63.0
Говьсүмбэр аймгийг хөгжүүлэх 2021 оны жилийн төлөвлөгөө	2	8	ОНТ	20.0
Говьсүмбэр аймгийг хөгжүүлэх 2022 оны жилийн төлөвлөгөө	2	9	ОНТ	11.0
Говьсүмбэр аймгийг хөгжүүлэх 2023 оны жилийн төлөвлөгөө	2	5	УТ, ОНТ	32.0
Зорилтот бүлэгт чиглэсэн дэд хөтөлбөр /2019 /	1	2	ОНТ	0.4
Нийт	10	33		208.9

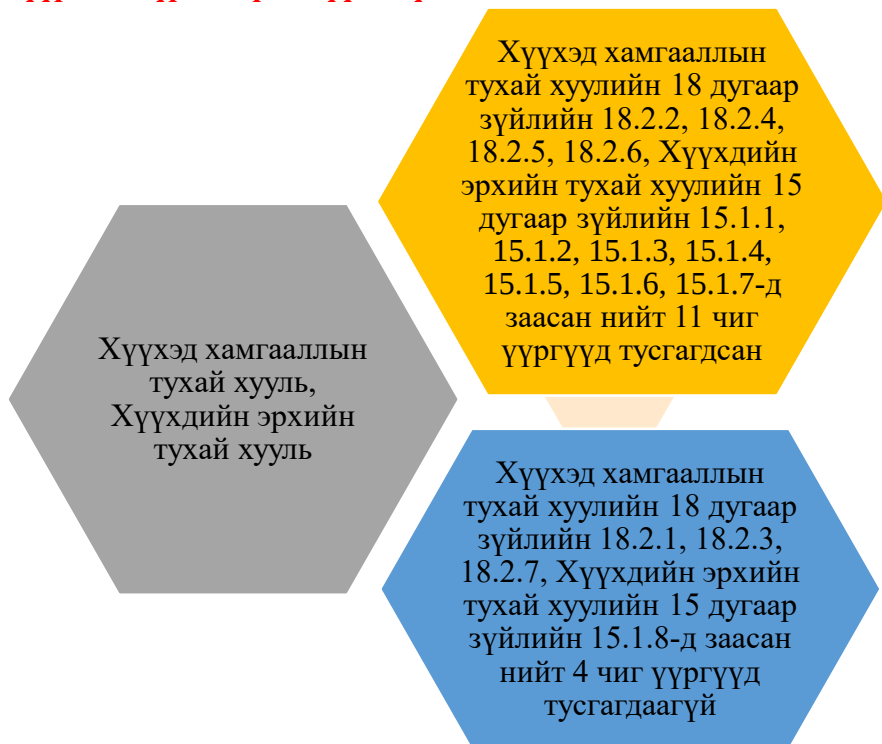
Сүүлийн 5 жилд /2019-2023 онуудад/ нийт 10 зорилт, 33 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр улс, орон нутгийн төсвийн хөрөнгийн эх үүсвэрээс 208.9 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөсөн байна. Зорилтот бүлэгт чиглэсэн дэд хөтөлбөр 2019 онд хэрэгжээд дууссан бол Говьсүмбэр аймгийг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Говьсүмбэр аймгийн Засаг даргын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилт 2021 онд 92.1%, 2022 онд 93.3%, 2023 онд 100%-тай гэж дүгнэсэн байна.

❑ Дунд хугацааны бодлогын баримт бичигт тусгасан зорилтын хүрээнд жил бүрийн төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээ нь 1 ажлыг давтан давтан хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн нь хүүхэд хамгааллын талаар хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ нийгмийн бүх талыг хамарсан, хүртээмжтэй байдлыг хангаж чадахгүй байна.



1.2 Аймгийн Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын газар нь хүний нөөцийн дутагдалтай, мэдээллийн удирдлагын нэгдсэн систем байхгүйгээс хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлж чадахгүй байна.

□ **ХГБХХЕГ-аас аймгийн ХГБХХГ-ын хуульд заасан чиг үүргийг гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд бүрэн тусгасан эсэхэд хяналт тавиагүй, зарим чиг үүргийг орхигдуулсантай холбоотойгоор хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.**



Аймгийн ХГБХХГ нь хүүхэд хамгааллын талаар статистик тоон үзүүлэлтийг албан ёсоор баталгаажуулаагүй, ХГБХХЕГ-т цахим хэлбэрээр хүргүүлж нэгтгүүлсэн байна. Дээрх тоон үзүүлэлтүүд нь ХГБХХЕГ-аас ирүүлсэн тоон үзүүлэлтээс зөрүүтэй байгаа нь цахимаар нэгтгэсэн бөгөөд баталгаажуулсан статистик мэдээ байхгүй тул тулган баталгаажуулах боломжгүй байна. Батлагдсан маягтаар статистик мэдээг гаргаж байгаа боловч тоон мэдээлэл давхардсан үзүүлэлтүүд их байна.



Аймгийн ХГБХХГ, хамтарсан багийн нарийн бичиг хүүхдийн тусламжийн 108 утасны программыг ашиглаж байгаа бөгөөд үйл ажиллагаа хэвийн



Etuslamj.mn программыг 2021 онд ашиглалтад оруулсан боловч 2023 оноос хойш ашиглахаа больсон



Эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдийн мэдээллийн санг ашиглаж байгаа боловч 2019 онд 12, 2020 онд 196, 2021 онд 21 хүүхдийн бүртгэл оруулсан бөгөөд хүүхдийн мэдээлэл оруулахад алдаа гардаг гэсэн тайлбарыг өгсөн. 2022-2023 онд хүүхэд бүрээр эрсдэлийн, нөхцөл байдлын, гэр бүлийн нөхцөл байдлын үнэлгээг оруулах ёстой боловч хүний нөөцийн дутагдалтай байдал, сул орон тоо нөхөгдөхгүй байгаа гэсэн шалтгаанаар огт мэдээлэл оруулаагүй



Уралдаанч хүүхдийн мэдээллийн сан ашиглаж байгаа боловч мэдээлэл оруулах явцад мөн алдаа гардаг асуудал үүсдэг байна



Хүүхэд харах үйлчилгээнд бүртгэлтэй хүүхдийн мэдээллийн сан ашиглалт хэвийн

Дээрх мэдээллийн сангууд хоорондоо мэдээлэл солилцдоггүй, бодит цагийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх боломжгүй, уг системүүдийн хөгжүүлэлт хангалтгүй, хүний нөөцийн дутагдалтай байдлаас шалтгаалан мэдээллийг бүрэн оруулах нөхцөл боломж бүрдээгүй байна. Мөн хамтарсан багийн гишүүдэд ашиглах мэдээллийн нэгдсэн систем байхгүй байна.



1.2.6 Аймгийн Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил, хамгааллын газарт орон тоо хүрэлцээтэй батлагдсан боловч хүний нөөц дутагдалтай, тогтвор суурьшилгүй ажиллаж байна.

Аймгийн Засаг даргын 2020 оны А/47 дугаар захирамж

- **Гэр бүлийн хөгжлийн алба**
- Сэтгэл зүйч-1
- Түр хамгаалах байрны ажилтан-1
- **Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын алба**
- Хүүхдийн эрх, хамгаалал хариуцсан мэргэжилтэн, Зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан тушаалтан / Хүүхдийн эрхийн улсын байцаагч /-1
- Хүүхдийн хөгжил, оролцоо хариуцсан мэргэжилтэн-1
- Нийгмийн ажилтан-1

ГБХЗХГ-ын 2022 оны А/56 дугаар тушаал

- Хүүхдийн хөгжил, хамгааллын асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн-1
- Хүүхдийн эрхийн улсын байцаагч-1
- Хүүхдийн эрх, хамгаалал хариуцсан мэргэжилтэн-1
- Хүүхдийн хөгжил, оролцоо хариуцсан мэргэжилтэн-1
- Нийгмийн ажилтан /зохицуулагч/-1
- Үйлчилгээний ажилтан-2

2020-2023 онд аймгийн Төрийн албаны салбар зөвлөлд сул орон тооны зарыг 9 удаа хүргүүлж зарлуулсан байна. 2021 онд 2, 2023 онд 3 орон тоо нөхсөн байна. 2024 оны байдлаар хүүхдийн хөгжил, хамгааллын асуудал хариуцсан ахлах мэргэжилтэн, хүүхдийн эрх хамгааллын мэргэжилтний орон тоо сул, нөхөгдөөгүй байна. Тус газарт төрийн захиргааны албан тушаалд 12 албан хаагч ажиллахаас 5/41.6%/ албан хаагч ажиллаж байна.

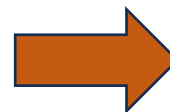
Хүүхэд хамгааллын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулахад орон тоо хүрэлцээтэй боловч хүний нөөц дутагдалтай байна. Хүний нөөцийн дутагдалтай байдал, албан хаагч тогтвор суурьшилгүй ажиллахад цалин хөлсний нөхцөл тааруу, орон нутагт төрийн албаны нөөцөд бүртгэлтэй шаардлага хангасан албан хаагч байхгүйгээс сул орон тоо нөхөгдөхгүй байгаа, төрийн албаны ерөнхий шалгалтад ороод тэнцдэггүй, дахин шалгалт өгөхөөс шантардаг, мөн орон тоо дутуугаас нэг ажилтанд олон ажлыг давхардуулан хариуцуулж ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг зэрэг нөхцөл байдал нөлөөлж байна.

❑ **Аудитаар тус газарт сэтгэл зүйчийн албан тушаалд эрх зүйч мэргэжилтэй мэргэжлийн бус хүн ажиллаж байгаа зөрчил илэрсэн байна. Энэ нь ГБХЗХГ-ын даргын 2020 оны А/14 дүгээр тушаалаар батлагдсан “Сэтгэл зүйч”-ийн албан тушаалын тодорхойлолтын тусгай шаардлагатай нийцээгүй байна.**



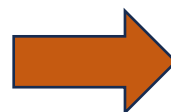
2.1. Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний санхүүжилт хүрэлцээтэй байна.

Зардлын нэр	2019 он		2020 он		2021 он		2022 он		2023 он	
	Санал	Батлагдсан	Санал	Батлагдсан	Санал	Батлагдсан	Санал	Батлагдсан	Санал	Батлагдсан
Хүүхэд хамгааллын зардал	-	48.8	48.6	49.4	54.5	49.4	49.4			
Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал	-	-	-	-	-	-	-	22.2	11.8	12.6
Хамгаалах нөхөн сэргээх үйлчилгээний зардал	-	-	-	-	-	-	-	30.0	16.7	60.7
Эрсдэлийн болон нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх зардал	-	-	-	-	-	-	-	1.2	2.0	0.8
Нийт дүн	0.0	48.8	48.6	49.4	54.5	49.4	49.4	53.4	30.5	74.1



Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний зардлын төсвийг 2019-2021 он хүртэл нэг зардлын ангиллаар тогтмол нэг дүнгээр батлан ирүүлж байсан бол 2022 оноос хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний зардлыг зориулалт, арга хэмжээ бүрээр тусад нь буюу 3 чиглэлээр хуваарилдаг болсноор 2023 оноос төсвийн төслийн саналыг зориулалт, арга хэмжээгээр тусад нь төлөвлөж хүргүүлсэн байна.

Арга хэмжээний нэр	2022 он	2023 он	Нийт
80238-Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний зардал	22.3	12.6	34.9
80237-Хамгаалах нөхөн сэргээх үйлчилгээний зардал	30.0/56.1%/	60.7/81.9%/	90.7/71.1%
80236-Эрсдэлийн болон нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх зардал	1.2	0.8	2.0
Нийт	53.4	74.1	127.5



Хүүхэд хамгааллын төсвийг өмнөх онуудад нийтлэг байдлаар 1 зардлын ангиллаар баталж хуваарилдаг байсан бол 2022 оноос хүүхэд хамгааллын төсвийг урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах нөхөн сэргээх, эрсдэлийн болон нөхцөл байдлын үнэлгээ хийх гэсэн 3 зардалд ангилан хуваарилдаг болсон нь хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд зарцуулах төсөв илүү нээлттэй тодорхой болсон байна. Гэсэн хэдий ч 3 зардлын ангиллаар хуваарилахдаа ямар тооцоо судалгааг үндэслэж аль зардалд нь төсвийг хэрхэн хуваарилсан эсэх нь тодорхойгүй орон нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй тухайн анхан шатны байгууллагаасаа санал аваагүй байна.



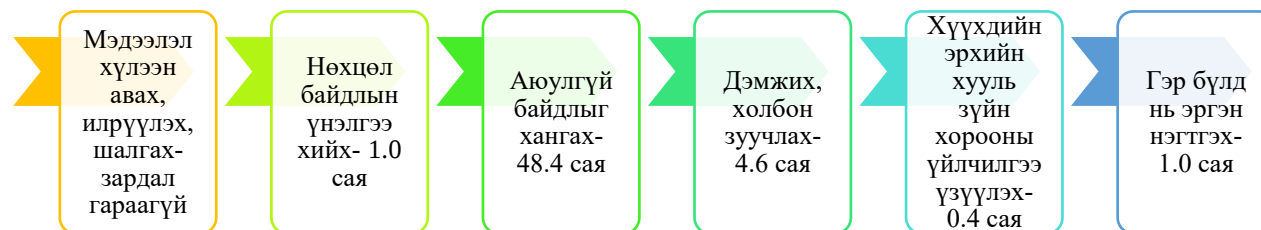
2.2. Байгууллага хэвийн үйл ажиллагаагаа явуулахад шаардлагатай урсгал зардлын төсвийг бодитой батлуулж чадаагүйгээс хүүхэд хамгаалалд төлөвлөсөн санхүүжилт зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

❑ *Аудитаар 2019-2023 оны хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний төсвийн зарцуулалтыг тулган баталгаажуулахад 60.8 сая төгрөгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна. Үүнд:*



Зориулалт, арга хэмжээ	Батлагдсан төсөв	Зарцуулалт	Зөрүү
Урьдчилан сэргийлэх	34.8	57.2	-22.4
Хамгаалах, нөхөн сэргээх	90.7	42.3/46.6%/	48.4

❑ *Улсын төсвийн санхүүжилтээс 2019-2023 онд Түр хамгаалах байрны тогтмол зардалд 6.1 сая, урсгал зардалд 26.5 сая, нийт 32.6 сая төгрөг зарцуулсан бөгөөд түр хамгаалах байрны урсгал зардлыг орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлүүлээгүй байна.*



Хүүхэд хамгааллын хариу арга хэмжээг дээрх 6 чиглэлээр үзүүлж байгаа бөгөөд “хүүхдийг гэр бүлд нь эргэн нэгтгэх, асрамж халамжид хүлээлгэн өгсний дараа хяналт, дэмжлэг үзүүлнэ” гэсэн энэ үйлчилгээ орхигдсон нь хэрхэн хэрэгжүүлэх талаар тодорхойлсон бодлого шийдвэр байхгүй, хүний нөөцийн дутагдалтай байдал нөлөөлсөн байна.

2022, 2023 онд урьдчилан сэргийлэх ажил болон хариу үйлчилгээний төсвийг оновчтой хуваарилаагүйгээс 22.4 сая төгрөгийн зардлыг гүйлгэн зарцуулсан байна.



3.1 Хүүхэд хамгааллын бодлогын хэрэгжилтийг үнэлж дүгнэх шалгуур үзүүлэлт, аргачлал байхгүй байна.

Хүүхдийн эрх, хамгааллын нөхцөл байдал, хууль журмын хэрэгжилтийн талаар судалгаа, шинжилгээ хийгдэж байсан эсэхийг тодруулахад:

2021 онд ковид 19 цар тахлын үед “Хүүхдийн эрх, хамгааллын нөхцөл байдлыг тодорхойлж, урьдчилан сэргийлэх” ажлыг 2 удаа зохион байгуулсан байна. Хүүхдийн эрхийн нөхцөл байдлыг тодорхойлох цахим судалгаанд нийт 529 хүүхэд хамрагдсан байна. Тус судалгааны зорилго нь хүүхдийн эрх, хамгааллын асуудал зөрчигдөхөөс урьдчилан сэргийлж, хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулах зорилготой байсан боловч цахимаар авсан санал асуулгыг нэгтгээгүй, гарсан үр дүнг тооцож, цаашид ямар ажил хийх талаар төлөвлөөгүй

2021 онд аймгийн хэмжээнд сүм хийдийн үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагуудад шавилан суудаг хүүхдийн нөхцөл байдлын судалгааг МХГ, ЦХ хамтран хийсэн байна. Судалгаагаар сүм, хийдийн чиглэлээр 5 байгууллагад 34 хүүхэд өдрөөр суралцаж, үйл ажиллагаанд хамрагдаж байсан ба тухайн судалгаанд хамрагдсан сүм, хийдийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллагад хүүхэд хамгааллын бодлогыг танилцуулж, хариуцлагын гэрээ байгуулсан байна. 2021 оноос хойш дахин судалгаа хийгээгүй

□ 2019-2020, 2022-2023 онуудад хийгдсэн хүүхдийн эрх, хамгааллын нөхцөл байдлын судалгаа, шинжилгээний талаар баримт материалыг аудитын явцад ирүүлээгүй байна.

Аймгийн Хүүхдийн төлөө зөвлөл 2019-2023 онд нийт 5 удаа хуралдсан байна. Хуралдаанаар тухайн онд хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг баталсан боловч төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг дүгнээгүй. Хүүхдийн төлөө зөвлөлийн салбар байгууллагуудаас төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайлан хүлээн авсан боловч нэгтгэсэн тайлан байхгүй байна.

Хүүхдийн төлөө зөвлөлийн ажлын алба буюу аймгийн ХГБХХГ нь аймгийн Хүүхдийн төлөө зөвлөлийн төлөвлөгөө, тайланг тусад нь цэгцэлж, архивын нэгж болгон үдэж архивлаагүй байна.

□ Аймгийн Хүүхдийн төлөө зөвлөл Хүүхэд хамгааллын хуулийн хэрэгжилтэд хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.



3.2. Хүүхэд хамгааллын талаар салбар бүрд хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний үр дүн, үр нөлөөг тооцоогүй байна.

1. 2019-2023 онд Хүүхэд хамгааллын тухай хуулийг сурталчлах, хүүхдийг эрсдэлт нөхцөлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүл рүү чиглэсэн сургалт, нөлөөллийн 43 арга хэмжээг эцэг эхчүүд, хүүхдүүдийг хамруулан зохион байгуулсан байна. Гэвч аймгийн хэмжээнд хүүхдийг үл хайхрах хүчирхийллийн тоо жил ирэх тусам нэмэгдсэн, нийт хүчирхийллийн дуудлагын 70 орчим хувь нь гэр бүлийн орчинд үйлдэгдсэн мэдээ гарсан байна.

2. Аймгийн ЭМГ нь эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдэд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлсэн талаар бүртгэл хөтлөөгүй, тоон мэдээлэл тодорхойгүй, хүүхэд хамгааллын чиглэлээр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө, тайлан байхгүй байна.

Хамтарсан багийн үйл ажиллагаанд өрхийн эмнэлэг тогтмол оролцож шаардлагатай тусламж үйлчилгээг тухай бүр үзүүлж ирсэн бөгөөд ЭМГ-ын оролцоо хангалтгүй байна.

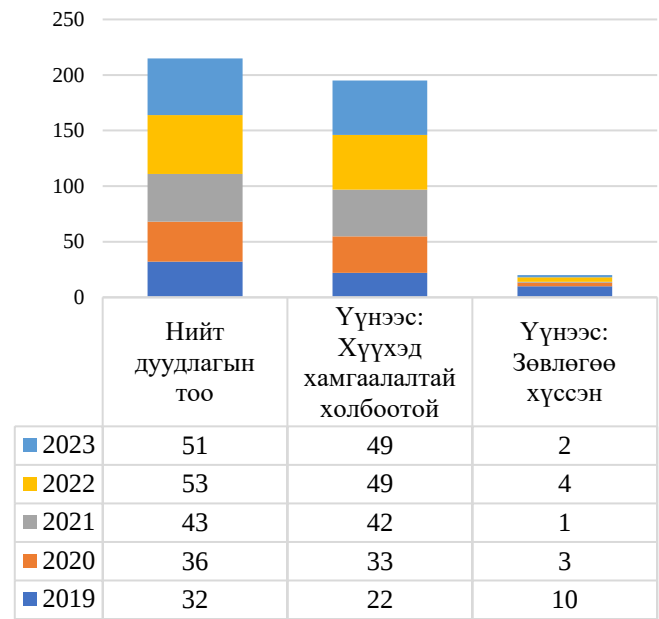
3. Аймгийн ХГБХХГ нь 2021 онд байгууллагын “Гамшгаас урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөө”-г баталсан боловч аймгийн хэмжээний гамшгийн үеийн хүүхэд хамгааллын бодлогын баримт бичгийг тусад нь боловсруулаагүй байна.

4. БШУГ нь 2020 онд Хүүхэд хамгааллын бодлого баталсан боловч хүүхэд хамгааллын чиглэлээр салбар байгууллагуудаас мэдээ, судалгаа тоон мэдээг авч нэгтгээгүй, мэдээллийн сан үүсгээгүй, хүүхэд хамгааллын бодлогын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийгээгүй байна. Энэ нь хүүхдийн хөгжил, хамгаалал, тэгш хамран сургалт хариуцсан ахлах арга зүйчийн орон тоотой боловч 2019-2023 онд тус орон тоо нөхөгдөөгүй, өөр мэргэжилтэнд давхар хариуцуулснаас шалтгаалсан байна.

5. ХГБХХЕГ-ын тоон мэдээллээр 2019-2023 онд нийт 25 хурдан морины уралдаан зохион байгуулсан ба уралдаанд нийт 532 уралдаанч хүүхэд оролцсоноос мориноос унаж бэртсэн хүүхдийн тоо 13 байгаа ба 2021 оны мэдээлэл ирээгүй байна.

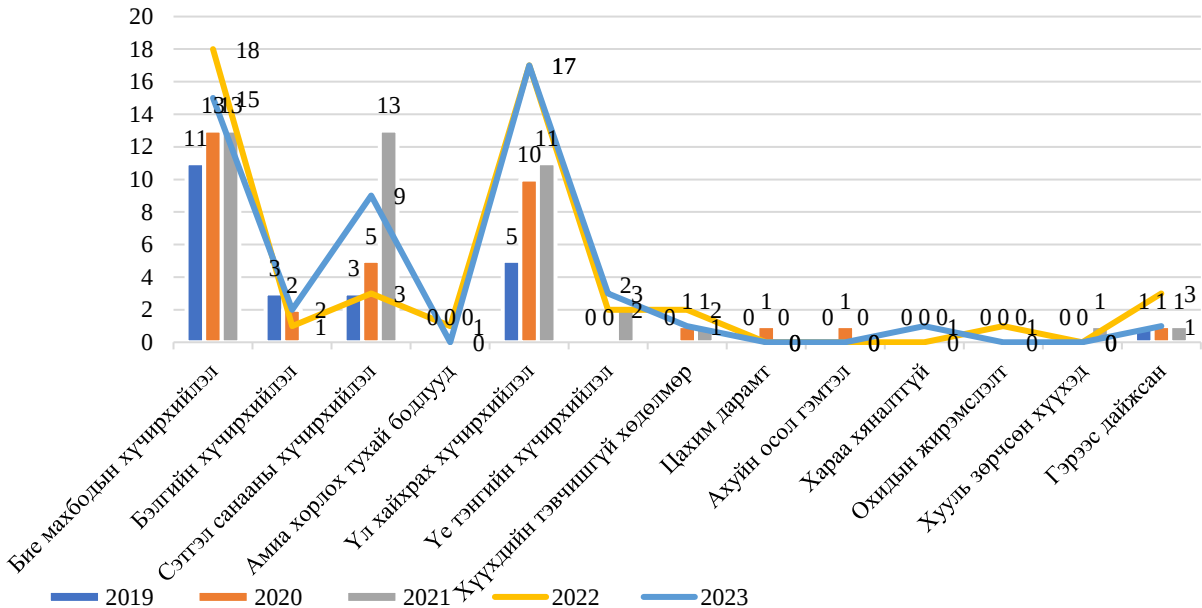
Аудитаар аймгийн ХГБХХГ-ын Able системд бүртгэсэн мэдээллийг тулгахад 2021 оны мэдээллийг оруулаагүй байна. Able системээр тайлант хугацаанд нийт 13 хурдан морины уралдаанд давхардсан тоогоор 673 хүүхдийн бүртгэл хийгдсэн боловч мориноос унаж бэртсэн хүүхдийн тоон мэдээлэл бүртгэгдээгүй байна. Бүртгээгүй шалтгааныг тодруулахад хурдан морины уралдааны гарааны байришилд сүлжээ байдаггүйгээс Able системийг ашиглах боломжгүй гэсэн шалтгаанаар бүртгэлгүй орхигдуулсан байна.

3.3 Хүүхэд хамгааллын талаар хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаа эерэг үр дүнг үзүүлээгүй байна.



Хүүхдийн тусламжийн 108 утасны үйлчилгээний төвийн дуудлага 2019 онтой харьцуулахад жил бүр 4-21-ээр өссөн, 2019 онд 32, 2023 онд 59.5%-аар өсөж 51 дуудлага мэдээлэл бүртгэгдсэн байна.

Нийт дуудлагын 70-96%-ийг хүүхэд хамгаалалтай холбоотой, үлдсэн 4-30%-ийг зөвлөгөө хүссэн дуудлага эзэлж байна.

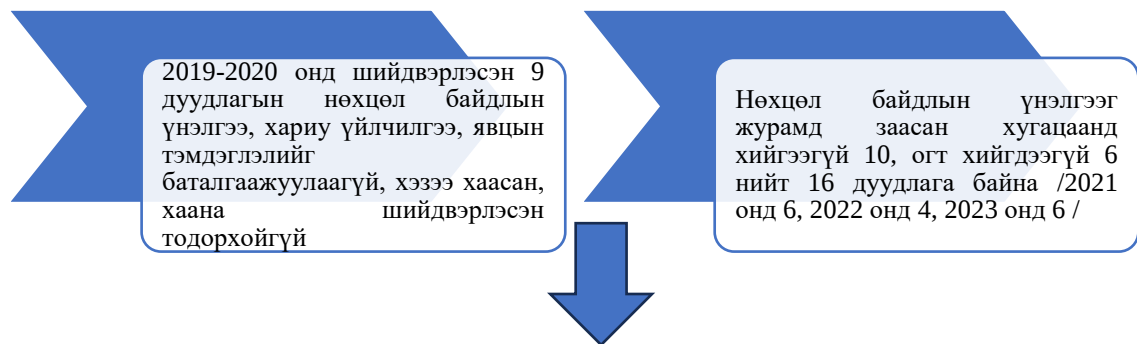


❑ Дүрслэлээс харахад: Нийт дуудлагын 36%-ийг бие махбодын хүчирхийлэл, 31%-ийг үл хайхрах хүчирхийлэл, 17%-ийг сэтгэл санааны хүчирхийлэл, 11%-ийг бэлгийн, үе тэнгийн хүчирхийлэл болон гэрээс дайжсан, үлдсэн 5%-ийг бусад хүчирхийлэл эзэлж байна.

❑ Манай аймгийн хувьд сүүлийн жилүүдэд үл хайхрах хүчирхийлэл нэмэгдсээр байна. Бие махбодын, бэлгийн, сэтгэл санааны хүчирхийлэл огт буураагүй үзүүлэлттэй байна. Нийт дуудлагын 72%-ийг гэр бүлийн орчноос, 16%-ийг олон нийтийн арга хэмжээнээс, 8%-ийг боловсролын салбараас, 1.4%-ийг эрүүл мэндийн салбараас, 2.6%-ийг бусад эх үүсвэрээс мэдээлсэн байна.

3.3.2 Хүүхдийн тусламжийн 108 утсанд ирсэн дуудлага, мэдээллийн мөрөөр шаардлагатай арга хэмжээг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй байна.

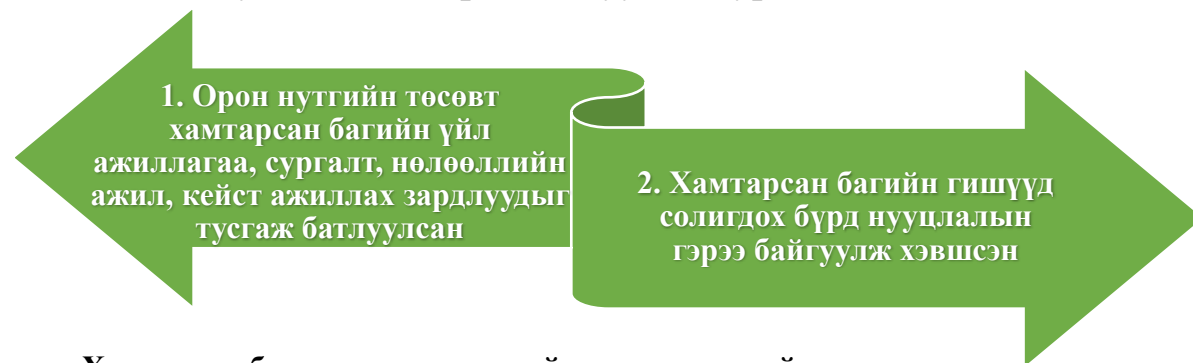
2019-2023 онд шийдвэрлэсэн нийт дуудлагаас түүврийн аргаар 45 дуудлагад дүн шинжилгээ хийлээ. Үүнд:



- ❑ Аймгийн ХГБХХГ-ын ЭБАТ 3 удаа солигдсон, ЭБАТ-ууд ажил хүлээлцэх хооронд хугацаа алдсан, хууль журамд заасан эрх үүргээ цаг хугацаанд нь биелүүлээгүй, удирдлага хяналт хэрэгжүүлээгүй зэргээс шалтгаалсан нь эрсдэлт нөхцөлд байгаа хүүхдэд учирсан, учирч болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хугацаа алдаж тодорхойлох, цаашидад хариу үйлчилгээг төлөвлөх хугацаа сунжрах зэрэг эрсдэл үүссэн байна.
- ❑ Аймгийн ХГБХХГ-аас сэтгэл зүй, хууль зүй, боловсрол, эрүүл мэнд, нийгмийн халамж болон бусад шаардагдах үйлчилгээнд холбон зуучилж байгаа боловч аймгийн хэмжээнд сэтгэцийн эрүүл мэндийн асуудал орхигдсон, хүүхдийн сэтгэцийн эмчийн орон тоогүй байна.
- ❑ Аймгийн ХГБХХГ, хамтарсан багийн гишүүдийн дунд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах / дохионы хэл г.м/ сургалтад хамрагдсан албан хаагч байхгүй байна.

3 сумын хамтарсан багийн 28 гишүүдтэй уулзалт зохион байгуулж, хамтарсан багийн үйл ажиллагааг ХНХС, ХДХС, ЭМС-ын 2017 оны А/173, А/251, А/3801 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хамтарсан багийн ажиллах, үйл ажиллагааг санхүүжүүлэх журам”-ын хүрээнд шалгах хуудсаар үнэлж, ярилцлага хийж, тайлбар тодруулга авсан.

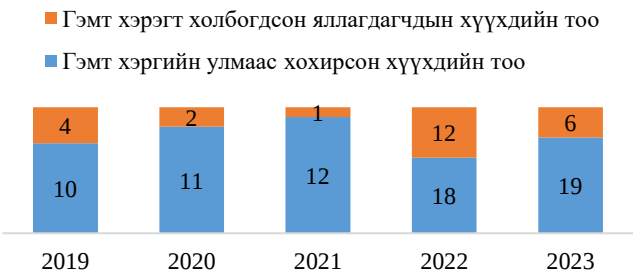
Сумдын хамтарсан багуудын туршлага, сайн жишээ



Хамтарсан багуудад илэрсэн нийтлэг зөрчлүүдийг дурдвал:

- ❑ Урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлтийг сүүлийн 5 жилд дүгнээгүй
- ❑ Хувийн хэрэг, материалуудыг үдэж архивлаагүй, архивд хүлээлгэн өгөөгүй, байгууллагын хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалтад батлаагүй, хэн авах нь тодорхойгүй, нийгмийн бодлогын мэргэжилтний өрөөнд хадгалагдаж байгаа бөгөөд баримтыг хадгалах аюулгүй байдал, хадгалалтын шаардлага хангаагүй
- ❑ Хамтарсан багийн хурлын тэмдэглэлүүд бүрэн хөтлөгдөөгүй /Баянтал сум/
- ❑ Хувийн хэргийг кодлоогүй, нууцлал журмын шаардлага хангаагүй /Баянтал сум/

3.3.5 Аймгийн БШУГ, ЭМГ-аас хүүхэд хамгаалалтай холбоотой тоон үзүүлэлт гаргаагүй байна.



Гэмт хэргийн улмаас хохирсон хүүхдийн тоо 2019-2023 онд нийт 70 байна. 2019 онтой харьцуулахад жил бүр 9-53%-аар өсөж, 2023 онд 19 байна.

Гэмт хэрэгт холбогдож ялагдсан хүүхдийн тоо 2019 онтой харьцуулахад 2023 онд 66.6%-аар өсөж 6 байна.

Аймгийн Цагдаагийн хэлтэс 2021 онд 2017-2020 онд гэмт хэрэгт холбогдсон болон гэмт хэргийн улмаас хохирсон хүүхдийн судалгаа, 2022 онд үйлдэгдэж бүртгэгдсэн хүүхдийн эсрэг, гэмт хэрэг, зөрчлийн нөхцөл байдлын судалгааг тус тус хийсэн байна.

❑ *Хүүхэд хамгааллын тогтолцоонд боловсрол болон эрүүл мэндийн салбарын оролцоо, хамтын ажиллагаа чухал үүрэгтэй боловч аймгийн БШУГ, ЭМГ-аас хүүхэд хамгаалалтай холбоотой тоон үзүүлэлт гаргаж байгаагүй байна. Аймгийн ХГБХХГ нь тоон үзүүлэлтийг зөрүүтэй нэгтгэсэн, дүн шинжилгээ хийгээгүйн улмаас эрсдэл буураагүй байна.*

Огноо	Статистик мэдээний тоо	Хүүхдийн тусламжийн 108 утасны үйлчилгээний төвд ирсэн дуудлагын тоо	Зөрүү
2019	31	32	(1)
2020	32	36	(4)
2021	40	43	(3)
2022	53	53	-
2023	52	51	1
Нийт	208	215	(7)

Огноо	Гэмт хэрэгт холбогдсон хүүхдийн тоо		Зөрүү	Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүүхдийн тоо		Зөрүү	Хүүхдийн эсрэг гэмт хэргийн тоо		Зөрүү
	ЦХ	ХГБХХГ		ШТГ	ХГБХХГ		ЦХ	ХГБХХГ	
2019	2	4	(2)	3	2	1	10	10	-
2020	2	2	-	0	3	(3)	11	11	-
2021	1	1	-	2	1	1	12	12	-
2022	8	4	4	3	2	1	18	31	(13)
2023	6	5	1	3	5	(2)	19	15	4
Нийт	19	16	3	11	13	(2)	70	79	(9)

1. Хүүхдийн тусламжийн 108 утасны үйлчилгээний төвд ирсэн дуудлагын бүртгэлийн тоог аймгийн ХГБХХГ нь статистик тоон мэдээндээ 1-ийг илүү, 8-ыг дутуу тусгасан

2. Гэмт хэрэгт холбогдсон хүүхдийн тоо 1-4, Хүмүүжлийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авагдсан хүүхдийн тоо 1-3, Хүүхдийн эсрэг гэмт хэргийн тоо 4-13-аар тус тус зөрүүтэй

Огноо	Эрсдэлт нөхцөл дэх хүүхдийн тоо		Зөрүү
	ХГБХХЕГ	ХГБХХГ	
2019	326	117	(209)
2020	231	235	4
2021	268	236	(32)
2022	195	254	59
2023	358	352	(6)
Нийт	1378	1194	(184)

3. Эрсдэлт нөхцөл дэх хүүхдийн тоо 4-209-өөр илүү, дутуу

ДҮГНЭЛТ

Аймгийн хэмжээнд Хүүхэд хамгааллын талаар хөтөлбөр, төлөвлөгөө боловсруулж батлуулаагүй байна.

Аймгийн Хүүхэд, гэр бүлийн хөгжил хамгааллын газар нь хүний нөөцийн дутагдалтай, ХГБХХЕГ-аас хяналт тавьж ажиллаагүйгээс хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ бүрэн хэрэгжүүлээгүй, зарим чиг үүргийг орхигдуулсан байна.

Хүүхэд хамгааллын бодлогын хэмжээнд мэдээллийн удирдлагын нэгдсэн систем байхгүйгээс хүүхэд хамгааллын тоон мэдээ зөрүүтэй, дуудлага, мэдээллийн мөрөөр шаардлагатай арга хэмжээг түргэн шуурхай үзүүлээгүй, салбар хоорондын уялдаа холбоо байхгүй байна.

Хүүхэд хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд бодлогыг нэгтгэн тайлагнах үүрэг бүхий аймгийн Эрүүл мэндийн газар болон Боловсролын газрын оролцоо сул байна.

Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээний санхүүжилт хүрэлцээтэй боловч оновчтой хуваарилаагүй байна.

Хүүхэд хамгааллын үйлчилгээнд оролцогч байгууллагуудын хамтын ажиллагаа, уялдаа холбоогүйн улмаас төсөл хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг нэгтгэж, үр нөлөөг тооцоогүй байна.

Хүүхэд хамгааллын бодлогын баримт бичгийг үнэлж, дүгнэх шалгуур үзүүлэлт, аргачлалгүйгээс хүүхдийн төлөө зөвлөл хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

Эрх бүхий албан тушаалтан солигдсон, хамтарсан багийн гишүүд тогтвор суурьшилгүй ажиллаж байгаагаас шалтгаалж эрсдэлт нөхцөлд орсон хүүхдэд үзүүлэх хариу арга хэмжээг түргэн шуурхай үзүүлээгүй байна.

Аймгийн Цагдаагийн хэлтэс хүүхдийн эсрэг гэмт хэргийн нөхцөл байдлын судалгааг хийснээр урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнүүдийг тогтмол зохион байгуулсан байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Аймгийн хүүхдийн
төлөө зөвлөлд:

- 1.Хүүхэд хамгааллын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих
- 2.Хүүхэд хамгааллын чиглэлээр салбар байгууллагуудын хамтын ажиллагааг сайжруулж, жил бүрийн батлагдсан төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүнг тооцох

Аймгийн Хүүхэд
гэр бүлийн
хөгжил,
хамгааллын
газарт:

- 1.Хүүхэд хамгааллын тухай хуулиар хүлээсэн чиг үүргийг жил бүрийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгаж, чиг үүргийг бүрэн хэрэгжүүлэх
- 2.Статистик тоон үзүүлэлт, мэдээ тайланг үнэн зөв гаргах, үзүүлэлт бүрээр дүн шинжилгээ хийж эрсдэлийг тодорхойлон, асуудлыг эрэмбэлж, дарааллын дагуу шийдвэрлэх, мэдээ тайланг албажуулдаг байх
- 3.Сэтгэл зүйчийн орон тоонд албан тушаалын тодорхойлолтод заасан шалгуурыг хангасан албан хаагч ажиллуулах
- 4.Хуульд заасан чиг үүргийн хүрээнд түр хамгаалах байрны урсгал зардлыг орон нутгийн төсвөөс шийдвэрлүүлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллах
- 5.Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө, холбогдох байгууллагын албан хаагчийн төлөвлөгөөнд хүүхэд хамгааллын талаар судалгаа, шинжилгээ хийх арга хэмжээг төлөвлөж, гүйцэтгэлийг тайлагнах
- 6.Хүүхдийн тусламжийн 108 утсанд ирсэн дуудлага, мэдээллийг холбогдох байгууллага, ЭБАТ-д нэн дариу шилжүүлэх, нөхцөл байдлын үнэлгээ, дүн шинжилгээг хийж, үр дүнгийн мөрөөр шаардлагатай арга хэмжээ авч ажиллах
- 7.Хүүхэд хамгааллын мэргэжилтэн, хамтарсан багийн гишүүдийг чадавхжуулах, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг тусалцаа үзүүлэх, үр өгөөжөө үзүүлэхүйц сургалтад тогтмол хамруулах, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхэдтэй ажиллах анхан шатны болон гүнзгийрүүлсэн шатны сургалтад хамруулах
- 8.Хүүхэд хамгаалалтай холбоотой арга хэмжээний төлөвлөгөө, тайлан, хувийн хэрэг, холбогдох материалыг байгууллага болон чиг үүргийн дагуу ангилан нууцлалын журмыг хангаж, үдэж архивлах, холбогдох хууль, журмын дагуу архивд хүлээлгэн өгөх

Сумдын Засаг дарга
нарт:

- 1.Хамтарсан багийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүх баримт бичиг, хувийн хэрэг, холбогдох материалуудыг нууцлалын журмыг ханган үдэж архивлах, архивд хүлээлгэн өгөх

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАРТ УЛАМЖЛАХ САНАЛ

Хүүхэд хамгааллын нэгдсэн мэдээллийн сан бий болгох, одоо ашиглагдаж буй мэдээллийн сангийн ашиглалтыг сайжруулах, тоон үзүүлэлтийн давхардлыг арилгаж бодит тоон үзүүлэлтэд нийцүүлэн статистик үзүүлэлт тооцох аргачлалыг шинэчилж, статистик мэдээний цахим системтэй болох

Салбарын хэмжээнд хүний нөөцийн болон нийгмийн хамгааллын бодлогыг уялдуулан боловсруулж, орон нутгийн байгууллагуудын бүтэц оновчтой боловсруулах, төрийн захиргааны албан тушаалын сул орон тоо нөхөгдөхгүй байгаа асуудалд дүн шинжилгээ хийж, зарим орон тоог төрийн үйлчилгээ болгож шийдвэрлэх боломжтой эсэхийг судлах

Салбар байгууллагуудын хэмжээнд хүүхэд хамгааллын бодлогын баримт бичгийг үнэлж, дүгнэх шалгуур үзүүлэлт, аргачлалыг боловсруулж, батлах

Эрсдэлт нөхцөлтэй холбоотой хувийн хэргийг хэрхэн ангилах, архивын нэгж болгох асуудлыг нэгдсэн байдлаар шийдвэрлэж орон нутгийн байгууллагуудад чиглэл өгөх, нэгдсэн нэг ойлголтой болох ажлыг зохион байгуулах



АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД ТАЛАРХЛАА